

231/1 RISFJORDELVA (RASSAVUOLESJOHKA)

FYLKE: Finnmark
Kommune: Gamvik

Nedbørfelt: 98 km²
Toppunkt: ca 450 m o.h.
Utløpspunkt: 0 m o.h.
Marin grense: ca 45 m o.h.
Kraftpotensial: 5 GWh
SP-kategori: -
Økonomiklasse: 6
Naturgeogr. region: 47b

Risfjordelva (Rassavuolesjohka) ligger på nordøstsiden av Nordkinnhalvøya (Corgasnj+rga) og renner ut i Risfjorden ca 10 km sørøst for Gamvik.

Klimaet er svakt oseanisk med humide forhold. Årsnedbøren er liten, ca 600 mm.

Fra utløpet er det 3 km opp til Koifjordvatnet, som ligger 31 m o.h. og er 2 km². Tilførselselvene til Koifjordvatnet kommer fra småkuperte fjell- og viddeområder i vest, sør og øst. De høyeste og mest kuperte delene av nedbørfeltet er i sørøst, med Sandfjellet som høyeste punkt. Hovedelva kommer fra sør, og drenerer områder helt sørøst til Hopsfjorden. Vesterelva drenerer enkelte større vann i vest, bl.a. et av Stjernevatna. Fra øst kommer bekken gjennom Tyfjordstrupen, en relativt trang dal nord for Sandfjellet.

Berggrunnen består av glimmerskifer, sandstein og fyllitt.

Vassdraget er fritt for tekniske inngrep bortsett fra nedre del hvor det er noen hytter. Tidligere gammel bebyggelse er gjort om til feriesteder. Det er ca 30 hytter/sommerboliger i nedbørfeltet. Andre inngrep er et større reinsamlegjerde og en kraftlinje.

Naturfaglige verdier

Vassdraget representerer et av de større nordligste kystvassdrag i landet og er egnet som type- og referansevassdrag for kystområdene i Øst-Finnmark. Selv om vassdraget er relativt dårlig undersøkt har det store verneverdier og representerer noe av det mest arktiske på fastlandet.

Geofag

Nedre del av nedbørfeltet har store, klare kvartære avsetninger nær fjorden. Elva har erodert i løsmassene og materialet er avsatt i delta i fjorden som er intakt. Stedvis er utviklet meandre. Løpsutviklingen er interessant å studere. For øvrig er feltet stedvis preget av rasmateriale.

*Stor verneverdi ****

Botanikk

Nedbørfeltets nedre del er frodig og artsrikt og vegetasjonen består stort sett av vierkjerr, gras og starrmark med stort innslag av nyserot. På rabbene finnes det reinrosesamfunn. I liene står noe einer. Nyserot er utbredt i hele vassdraget og danner noen steder frodige bestander. Søndre og vestre del av nedbørfeltet domineres av krekling/dvergbjørksamfunn, gras og blåbærmark, samt mosemark med blåbærinnslag i høyereliggende deler. I fjellpartiene er det skrinn vegetasjon. Det er en del myrområder i vassdraget, spesielt i hoveddalen.

*Stor verneverdi ****

Landfauna

Det er registrert 60 fuglearter i vassdraget, hvorav 52 forventes å hekke. Av disse er det sju truede arter. Nedbørfeltet har en viktig funksjon som hekkeområde for arktisk vannfugl, bl.a. er islom registrert på egnede hekkelokaliteter. Andefugl- og vaderfaunaen er artsrik. Indre del av Risfjorden benyttes som rasteplass for fugl på vårtrekk.

Det er ikke gjort viltundersøkelser i området.

*Stor verneverdi ****

Vannfauna

Risfjordelva er et av de beste sjørøyevassdragene i fylket. Det går også laks og sjørøret i vassdraget.

*Stor verneverdi ****

Kulturminneverdier

Langs elva er det flere terrasser hvor det er gode muligheter til å finne bosetningsspor fra steinalderen. Det ligger gammetufter og teltboplasser på begge sider av Risfjordelva og ved småvann lenger opp i vassdraget. Bastiangammen fra ca 1920 ligger nedenfor Koifjordvatnet. Det er stor sannsynlighet for at det finnes kulturminner etter samisk reindrift og veidekultur. Risfjordområdet er del av et gammelt samisk bruksområde på Nordkinnhalvøya. Inntil 1600-tallet var økonomien hovedsakelig basert på jakt, fangst og fiske, seinere skiftet kystsamenes næringsliv til fastere fiskerbondebosetning med vekt på fehold. Noen kystsamer begynte med reindrift, og Nordkinnhalvøya ble også et viktig sommerbeiteområde for nomadiserende reindriftsgrupper fra innlandet. Etterhvert som nomadismen utviklet seg gikk disse to driftsformene over i hverandre, og har vært drevet sammenhengende til i dag.

Det har vært fast bosetning på østsiden av Risfjorden til omkring 1960. Tidligere var det et handelssted her, og bebyggelse fra før krigen, bl.a. fiskebruk og tuft etter en hvalfangststasjon samt et svært verdifullt naust fra 1918, etter kystverkets merkevirkosomhet.

Området har typiske kulturminner hovedsakelig knyttet til ulike faser i samisk næringstilpasning. Kulturminnene har kulturhistoriske verdier i lokal sammenheng.

*Stor verneverdi ****

Friluftsjnteresser

Nedbørfeltet regnes som det mest attraktive og varierte natur- og friluftsområdet på Nordkinnhalvøya med store opplevelsesverdier. Det brukes både som dagstur-, ferie- og helgeturområde. Området er uten veiforbindelse, men terrenget er stort sett lett å ta seg fram i. Vassdraget står i en særstilling som friluftsjnt- og utfartsområde for Gamvikbefolkningen. Det brukes i stor utstrekning av lokalbefolkningen på hele Nordkinnhalvøya og tilreisende fra hele Norden til fiske, jakt og turgåing.

*Stor verdi ****

Landbruksinteresser

Jord- og skogbruk

Jordbruksarealet har tidligere vært ca 80 da, men er i dag å betrakte som beitemark hovedsakelig for rein. Det knytter seg ikke jord- eller skogbruksinteresser til nedbørfeltet i dag.

*Liten verdi **

Reindrift

Nedbørfeltet ligger i Corgasnj!rga reinbeitedistrikt i Øst- Finnmark reinbeiteområde. Pr. 01.04.1989 var det 13 driftsenheter med til sammen 6566 rein i distriktet. Feltet har gode beiteforhold, og er et sentralt vårbeite og kalvingsland for reindriften i distriktet. Reineierne har merkegjerd ved Stjernevatna og i forbindelse med merking av rein nyttes nedbørfeltet som oppsamlingsområde.

*Meget stor verdi *****

Kraftressurser

Ved å utnytte fallet mellom Koifjordvatnet og Koifjorden vil et småkraftverk kunne gi 5 GWh midlere årsproduksjon meget dyr kraft. Koifjordvatn kan reguleres 3,5 m (+2,5 m, 1 m). Prosjektet er ikke behandlet i Samlet plan, men det kan få en viss betydning dersom det skulle bli behov for lokal kraftproduksjon.